

Cvetje s polja modroslovskega.

(Spisal dr. Fr. L.)

(Dalje).

7. Država in pravo.

Mnogi novejši pravniki so učili in še učijo, da izvira vse pravo iz države. Trdijo, da ima vsak državljan le toliko prava, kolikor ga mu določi država, brez države pa ga nima nič.

Iz našega dosedanjega razkladanja se je pa razvidelo, da ima človek pravice že po svoji naravi. Zaradi tega mu država ne daje pravic, marveč le Stvarnik sam. Tudi ne more nobena država vzeti človeku naravnih pravic. Država ima samo to dolžnost, da pravice varuje in brani, da nad njimi čuva in jih izvršuje. Zato pa tudi kaznuje vsakogar, kdor bi državljanu kratil pravice.

Ako si ogledamo sedaj posamezne naravne pravice, vidimo, da se vse ozi-

rajo na človekovo osebo. Človek je namreč bitje, ki se zaveda samega sebe, zato je samostojen in ni zaradi kakega drugega bitja. Z drugo besedo pravimo, da je človek oseba. Ker je oseba, ima tudi pravice in te se imenujejo osebne pravice. Seveda ne moremo tu ob-

delati vseh; oziramo se le na prvotne in najvažnejše in jih izvajamo ali dokazujemo iz narave človeške.

Prva osebna pravica naša je: pravica do življenja. To pravico nam daje Stvarnik, ki nam je dal življenje. Zato je prva med krivicami, komu

končati ali vzeti življenje. Država pa sme vzeti življenje državljanu tedaj, kadar zahteva kazen ali je dotični človek nepoboljšljiv in nevaren človeški družbi.

Druga pravica je vsaj do tolikega blaga ali do tolike hrane, da si ž njó človek ohrani življenje. Ta pravica je razvidna iz prve.

Tretja nam je pravica do mirnega delovanja in razvoja. Kakor raste vsaka rastlina in se giblje vsaka živalca, tako naj raste, naj se giblje in naj deluje

slobodno in brez ovire človek. Državne oblasti sveta dolžnost je, da varuje to slobodo in odstrani vse zavire mirnega razvoja. Dela pa ravno zoper svoj namen, ako sama ovira podložnike in jim brani napredovati po prirodnih zmoglostih.

Pri čitanju. (Risal A. Koželj.)